

NUOMONĖS

EUROPOS EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ
KOMITETAS

479-OJI PLENARINĖ SESIJA, 2012 M.KOVO 28, 29 D.

Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto nuomonė dėl neįgalaus jaunimo. Užimtumas, integracija ir dalyvavimas visuomenėje (tiriamoji nuomonė)

(2012/C 181/02)

Pranešėjas **Ioannis VARDAKASTANIS**

2011 m. gruodžio 9 d. raštu Danijos integracijos ir socialinių reikalų ministrė Karen Hækkerup, remdamasi Sutarties dėl Europos Sąjungos veikimo 304 straipsniu, ES Tarybai pirmininkaujančios Danijos vardu, kreipėsi į Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetą prašydama parengti tiriamąją nuomonę dėl

Neįgalaus jaunimo. Užimtumas, integracija ir dalyvavimas visuomenėje.

Užimtumo, socialinių reikalų ir pilietybės skyrius, kuris buvo atsakingas už Komiteto parengiamąjį darbą šiuo klausimu, 2012 m. vasario 29 d. priėmė savo nuomonę.

479-ojoje plenarinėje sesijoje, įvykusioje 2012 m. kovo 28–29 d. (kovo 28 d. posėdis), Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komitetas priėmė šią nuomonę 148 nariams balsavus už ir 3 susilaikius.

1. Išvados ir rekomendacijos**1.1 EESRK**

1.1.1 rekomenduoja įgyvendinti Jungtinių Tautų neįgaliųjų teisių konvenciją, kad neįgalieji, įskaitant jaunimą (ir moteris, ir vyrus), galėtų visapusiškai naudotis pagrindinėmis teisėmis;

1.1.2 prašo valstybių narių siekti skatinti neįgaliųjų visapusišką dalyvavimą visuomenėje ir ekonomikoje, kaip numatyta nacionalinėse reformų programose pagal strategiją „Europa 2020“, įgyvendinant veiksmingas kovos su diskriminacija priemones;

1.1.3 ragina užtikrinti, kad švietimas neįgaliesiems būtų prieinamas ir juos integruojantis pagal JT neįgaliųjų teisių konvencijos 24 straipsnį. Komitetas mano, kad neįgaliam jaunimui turėtų būti sudarytos sąlygos įgyti pradinį, vidurinį ir aukštąjį išsilavinimą lygiai su kitais asmenimis ir pabrėžia neformaliojo švietimo svarbą bei būtinybę jį pripažinti;

1.1.4 ragina tinkamai skleisti informaciją apie universitetus ar švietimo galimybes alternatyviais būdais, pavyzdžiui, Brailio raštu, garso, vaizdo įrašais, lengvai suprantama medžiaga arba naudojant kalbos vertimo į tekstą technologijas („Palantype“). Bibliotekos savo kolekcijose turėtų turėti Brailio raštu išleisti arba garsinių knygų;

1.1.5 mano, kad menas, sportas ir laisvalaikis yra labai svarbūs ugdant igūdžius ir įtraukiant į šią veiklą neįgalų jaunimą; todėl galimybės dalyvauti šioje veikloje turėtų būti sudarytos visiems;

1.1.6 ragina valstybes nares ir Europos institucijas propaguoti geriausią patirtį ir konstruktyvias priemones, kad sudarytų sąlygas neįgaliesiems įgyti išsilavinimą ir įsidarbinti. Tokios priemonės galėtų būti investicijos į socialinį verslumą ir MVĮ bei finansinės paskatos darbdaviams į darbą priimti neįgalų jaunimą;

1.1.7 rekomenduoja valstybėms narėms, Europos Komisijai ir Parlamentui kovoti su neigalaus jaunimo diskriminacija;

1.1.8 ragina sudaryti galimybę neigaliam jaunimui naudotis jų poreikius atitinkančiais patogumais, kad jie galėtų pradėti dirbti;

1.1.9 mano, kad socialiniai partneriai yra labai svarbūs propaguojant neigalaus jaunimo užimtumą, į derybas įtraukiant galimybes naudotis patogumais, kurie atitinka jo poreikius, klausimą;

1.1.10 rekomenduoja naudoti struktūrinius fondus neigalaus jaunimo įtraukčiai skatinti. Komitetas ragina dabartinį reglamentą tinkamai įgyvendinti, o naująjį – parengti taip, kad jis atitiktų JT neigaliųjų teisių konvenciją, o į 7 straipsnį įtraukti prieinamumą kaip horizontalųjį principą, kartu su nediskriminavimo ir įtraukties principais;

1.1.11 ragina valstybes nares įgyvendinti direktyvą, kuria nustatomi vienodo požiūrio užimtumo ir profesinėje srityje bendrieji pagrindai ⁽¹⁾, ir primygtinai ragina šią direktyvą aiškinti atsižvelgiant į JT neigaliųjų teisių konvenciją;

1.1.12 rekomenduoja Europos Komisijai, Europos Parlamentui ir Tarybai remti neigaliam jaunimui atstovaujancias organizacijas ir konsultuotis su jomis atitinkamų politinių procesų metu;

1.1.13 primena, kad ekonomikos krizė ir griežtos taupymo priemonės neturėtų trukdyti neigaliam jaunimui naudotis savo teisėmis ir ragina valstybes nares imtis konstruktyvių priemonių tokiems asmenims apsaugoti;

1.1.14 rekomenduoja propaguoti neigalaus jaunimo teisę gyventi savarankiškai ir ragina valstybes nares ir Europos Komisiją naudoti struktūrinius fondus skatinti perėjimą nuo gyvenimo priežiūros institucijose prie gyvenimo bendruomenėse;

1.1.15 palankiai vertina Europos Komisijos išipareigojimą parengti Europos prieinamumo aktą ir rekomenduoja siekti, kad šis teisės aktas būtų patikimas ir užtikrintų, kad prekės, paslaugos ir fizinė infrastruktūra Europos Sąjungoje taptų visiškai prienami neigaliesiems;

1.1.16 ragina sukurti visa apimančią Europos standartizacijos sistemą ir palankiai vertina Mandato Nr. 473 kaip konstruktyvius priemonės prieinamumui skatinti patvirtinimą;

1.1.17 palankiai vertina Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvą ⁽²⁾ ir ragina ją tinkamai įgyvendinti ⁽³⁾;

1.1.18 ragina veiksmingai taikyti Reglamentą dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių Europos Sąjungoje ⁽⁴⁾. Komitetas ragina valstybes nares užtikrinti reglamento vykdymą ir patvirtinti papildomas priemones, kad būtų garantuota neigalaus jaunimo judėjimo laisvė ⁽⁵⁾;

1.1.19 palankiai vertina Europos Komisijos išipareigojimą, prisiimtą Skaitmeninėje darbotvarkėje, užtikrinti, kad iki 2015 m. viešojo sektoriaus interneto svetainės (ir interneto svetainės, kuriose piliečiams teikiamos pagrindinės paslaugos) būtų visiškai prieinamos;

1.1.20 mano, kad labai svarbu neigalaus jaunimo poreikius numatyti visose ES jaunimo politikos srityse ir programose bei ragina imtis konstruktyvių priemonių apie juos skleisti daugiau informacijos;

2. Išanga

2.1 EESRK

2.1.1 norėtų atkreipti dėmesį į tai, kad neigalus jaunimas yra diskriminuojamas dėl įvairių priežasčių: lyties, rasės, odos spalvos, etninės arba socialinės kilmės, genetinių savybių, kalbos, religijos arba tikėjimo, politinių ar kitokių įsitikinimų, priklausymo tautinėms mažumoms, turtinės padėties, gimimo, amžiaus, seksualinės orientacijos arba kitų savybių;

2.1.2 ragina valstybes nares siekti pažangos derybose dėl direktyvos dėl kovos su diskriminacija ⁽⁶⁾, kad būtų užtikrinta teisinė apsauga nuo visų formų diskriminacijos Europos Sąjungoje;

2.1.3 pripažįsta, kad neigalaus jaunimo rizika patirti smurtą yra 2–5 kartus didesnė nei sveikų jų bendraamžių;

2.1.4 apgailėstauja, kad neigalus jaunimas susiduria su išankstiniu visuomenės nusistatymu ir neigiamu požiūriu, o tai trukdo jiems būti aktyviems, apsispęsti ir integruotis;

2.1.5 patvirtina teiginį, kad neigalios merginos, žmonės, kuriems būtina ypatinga pagalba, ir psichosocialinę negalią turinys asmenys susiduria su įvairių formų diskriminacija;

⁽¹⁾ OL L 303, 2000 12 2, p. 16–22.

⁽²⁾ OL L 95, 2010 4 15, p. 1–24. OL L 303, 2000 12 2, p. 16–22.

⁽³⁾ Prieinamumas prie internetinės žiniasklaidos vizualinio turinio turėtų būti užtikrintas pagal direktyvą.

⁽⁴⁾ OL L 55, 2011 2 28, p. 1–12.

⁽⁵⁾ Tokia galimybė pasinaudoti autobusais kaimo vietovėse turėtų būti privaloma.

⁽⁶⁾ COM/2008/0426 final.

2.1.6 ragina pripažinti neigalaus jaunimo politines teises ir jo teisę jomis naudotis vienodomis sąlygomis su kitais; mano, kad balsavimo procedūros, infrastruktūra ir medžiaga turėtų būti jam prieinamos;

2.1.7 siūlo neigalam jaunimui skirtas politikos priemones įtraukti į visas atitinkamas daugiamečių finansinės programos biudžeto eilutes, kad būtų užtikrinta pakankamai lėšų skatinti prieinamumą ir įtrauktį;

2.1.8 siūlo rinkti duomenis apie neigalam jaunimui aktualių politikos priemonių poveikį ir finansuoti šios srities ES projektus, studijas ir mokslinius tyrimus;

2.1.9 primena ankstesnėse EESRK nuomonėse pateiktas rekomendacijas, be kita ko, dėl užimtumo ir prieinamumo, strategijos dėl negalios ir demografinių pokyčių padarinių;

3. Užimtumas ir švietimas

Švietimas

3.1 EESRK

3.1.1 pripažįsta, kaip svarbu integruoti žmones į bendrąją švietimo sistemą ir ragina gestų kalbą pradėti mokyti pradinėse mokyklose, pradėti taikyti kalbos vertimo į tekstą („palantype“) ir indukcinės kilpos technologijas, įdarbinti mokytojus, mokančius Brailio raštą ir galinčius suteikti visą neigaliems mokiniams tinkamą paramą, pavyzdžiui, taikyti augmentinės ir alternatyviosios komunikacijos metodą (AAC);

3.1.2 palankiai vertina Komisijos pagal strategiją „Europa 2020“ priimtas programas „Judus jaunimas“ ir „Veiklus jaunimas“ programą ir ragina valstybes nares užtikrinti, kad neigalus jaunimas visapusiškai pasinaudotų šiomis programomis;

3.1.3 palankiai vertina „Erasmus“ panaudojimą visose ES švietimo, mokymo, jaunimo ir sporto programose ir rekomenduoja naudojantis „Erasmus“, kad asmens raida būtų sklandesnė, o neigalaus jaunimo įsidarbinimo perspektyvos – geresnės;

3.1.4 ragina imtis veiksmingų priemonių siekiant sumažinti vidurinės mokyklos nebaigiančių mokinių skaičių, kadangi tikimybė, kad neigalieji įgys aukštąjį išsilavinimą yra perpus mažesnė, palyginti su sveikaisiais. Komitetas nori, kad universitetai taptų labiau įtraukūs ir įgyvendintų konstruktyvias priemones, pavyzdžiui, teiktų stipendijas, skirtas neigaliams studentams, taikytų kvotų sistemą;

3.1.5 pageidauja, kad būtų taikomos veiksmingos neigalam jaunimui skirtos priemonės, kurios padėtų sklandžiau pereiti iš mokyklos į darbo rinką;

3.1.6 palankiai vertina Europos Parlamento rezoliuciją dėl neigaliųjų judumo ⁽⁷⁾ ir dėmesį, kuris skiriamas integruojančiam švietimui;

3.1.7 pripažįsta neformaliojo švietimo svarbą neigalam jaunimui ⁽⁸⁾ ir ragina sukurti Europos stažuotių kokybės sistemą ir numatyti prieinamumo kriterijus;

3.1.8 pripažįsta, kad neigalus jaunimas turi teisę dalyvauti ES mainų programose, studijuoti ir mokytis užsienyje bei pasinaudoti ES įgūdžių įteisinimo ir kvalifikacijos pripažinimo priemonėmis;

3.1.9 ragina siekti, kad mokymo turinys, IRT ir pastatai taptų prieinami, nes tai viena iš sąlygų, kad būtų galima pasinaudoti teise į mokslą. Europos Komisija ir valstybės narės turėtų skatinti mokyklas, universitetus ir jaunimo profesinio orientavimo tarnybas į savo priemones įtraukti prieinamumo aspektą;

3.1.10 primygtinai ragina tinkamai skleisti informaciją apie universitetus ir švietimo galimybes alternatyviais būdais, pavyzdžiui, Brailio raštu, garso, vaizdo priemonėmis, lengvai suprantama medžiaga arba naudojant kalbos konvertavimo į tekstą technologijas („Palantype“). Bibliotekos savo kolekcijose turėtų turėti Brailio raštu išleistų ir garsinių knygų;

3.1.11 numato galimybę panaudoti Europos lėšas, įskaitant Europos socialinį fondą (ESF) ir Mokymosi visą gyvenimą programą, kad būtų galima paremti neigalių mokinių ir mokytojų konsultavimo paslaugas;

Užimtumas

3.2 EESRK

3.2.1 pripažįsta, kad neigalieji du–tris kartus dažniau būna bedarbiais nei sveiki žmonės.

3.2.2 remia galimybę naudoti struktūrinius fondus tam, kad būtų suteikta pakankama finansinė parama Europos strategijai dėl negalios. Pirmiausia, kur kas veiksmingiau turėtų būti naudojamas ESF, kad padidėtų neigalaus jaunimo užimtumas, o ERDF – aukštam prieinamumo lygiui Europoje pasiekti;

3.2.3 ragina valstybes nares skatinti neigalaus jaunimo užimtumą skiriant finansinę paramą darbdaviams ir investuojant į MVĮ, socialinį verslumą ir savarankišką darbą;

⁽⁷⁾ 2010/2272(INI).

⁽⁸⁾ Neformaliojo švietimo neužtikrina jokia švietimo ar mokymo įstaiga ir paprastai neišduodami jokie diplomai ar pažymėjimai.

3.2.4 siūlo sudaryti galimybes naudotis poreikius atitinkančiais patogumais, dirbti pagal lankstesnį darbo laiką, nuotoliniu būdu, naudotis IRT, remti neįgalaus jaunimo užimtumą ir norėtų nurodyti, kad atsisakymas suteikti galimybę naudotis poreikius atitinkančiais patogumais yra diskriminacijos išraiška⁽⁹⁾;

3.2.5 rekomenduoja Europos Komisijai užtikrinti prieinamumą neįgaliesiems jauniems darbuotojams ir stažuotojams, kartu skatinti ir plėtoti tarpvalstybines karjeros ir profesinio rengimo galimybes, ir sumažinti kliūtis, trukdančias darbuotojams laisvai judėti ES;

3.2.6 mano, kad socialiniai partneriai turėtų svariai prisidėti propaguojant ir užtikrinant neįgalaus jaunimo užimtumą, šį klausimą įtraukdami į kolektyvines derybas;

3.2.7 ragina valstybes nares investuoti į neįgalius jaunus darbuotojus, padėti jiems įveikti ekonomikos krizės padarinius, nes jiems kur kas sunkiau susirasti darbą arba išsaugoti darbo vietą;

4. Dalyvavimas ir įtrauktis

4.1 EESRK

4.1.1 dar kartą patvirtina, kad neįgalus jaunimas, ypač žmonės, turintys protinę negalią, visais atvejais turi teisę būti laikomi teisės subjektais;

4.1.2 ragina aktyviau informuoti apie neįgaliųjų padėtį nuolat renkant informaciją pagal JT neįgaliųjų teisių konvencijos 31 straipsnį ir pabrėžia žiniasklaidos pareigą kovoti su stereotipais;

4.1.3 rekomenduoja valstybėms narėms pripažinti, kad neįgalūs jaunuoliai turi teisinį veiksnumą lygiai su kitais asmenimis visose gyvenimo srityse;

4.1.4 pabrėžia būtinybę užtikrinti, kad neįgalus jaunimas galėtų visapusiškai naudotis judėjimo laisve ir tikisi, kad bus priimti konkretūs sprendimai, kaip pašalinti kliūtis, trukdančias invalidumo pašalpas perkelti iš vienos valstybės narės į kitą;

4.1.5 prašo valstybių narių siekti skatinti visapusišką neįgaliųjų dalyvavimą visuomeniniame gyvenime ir ekonomikoje, kaip numatyta nacionalinėse reformų programose pagal strategiją „Europa 2020“, įgyvendinant veiksmingas kovos su diskriminacija priemones;

4.1.6 ragina Europos negalios komitetą⁽¹⁰⁾ prisidėti rengiant ES politiką ir teisės aktus sprendžiant neįgalaus jaunimo įtrauktis ir prieinamumo klausimus;

4.1.7 pabrėžia svarbų sporto vaidmenį skatinant neįgalaus jaunimo dalyvavimą ir ragina skirti finansinę ir politinę paramą teigiamoms iniciatyvoms, pavyzdžiui, parolimpinėms žaidynėms;

4.1.8 siūlo Socialinės apsaugos komitetui, Užimtumo komitetui ir Ekonominės politikos komitetui atlikti tarpusavio vertinimus, kad būtų pasidalyta geriausia patirtimi neįgalaus jaunimo lygybės srityje pagal atvirąjį koordinavimo metodą, Užimtumo strategiją ir nacionalinių reformų programų ekonomikos politiką;

4.1.9 norėtų, kad finansinė ir politinė parama būtų teikiama neįgaliam jaunimui atstovaujančioms organizacijoms, siekiant propaguoti dalyvavimą ir kovoti su išankstiniais nusistatymais ugdant sąmoningumą;

4.1.10 ragina pareigūnų, mokytojų, darbdavių ir paslaugų teikėjų rengimo sąlygas suderinti su prieinamumą ir lygybę reglamentuojančiais teisės aktais ir ES, ir nacionaliniu lygiu;

4.1.11 rekomenduoja propaguoti neįgalaus jaunimo teisę gyventi savarankiškai ir naudoti struktūrinius fondus skatinti perėjimą nuo gyvenimo priežiūros institucijose prie gyvenimo bendruomenėse;

5. Prieinamumas

5.1 EESRK

5.1.1 ragina Europos Parlamentą ir Tarybą į 2014–2020 m. bendrojo struktūrinių fondų reglamento projekto 7 straipsnį įtraukti prieinamumą kaip horizontalųjį principą;

5.1.2 palankiai vertina Europos Komisijos veiksmus parengti Europos prieinamumo aktą ir pakartoja neatidėliotiną būtinybę priimti privalomus teisės aktus, kad neįgaliesiems būtų užtikrintas prekių, paslaugų ir fizinės infrastruktūros prieinamumas. Komitetas ragina ir Europos, ir nacionaliniu lygiu nustatyti tvirtus teisės aktų vykdymo užtikrinimo ir priežiūros mechanizmus;

5.1.3 primygtinai ragina veiksmingai taikyti Reglamentą dėl miesto ir tolimojo susisiekimo autobusų transporto keleivių teisių Europos Sąjungoje⁽¹¹⁾ ir kviečia valstybes nares užtikrinti reglamento vykdymą ir patvirtinti patikimas priemones neįgalaus jaunimo judėjimo laisvei užtikrinti;

⁽⁹⁾ OL C 376, 2011 12 22, p. 81–86.

⁽¹⁰⁾ OL C 376, 2011 12 22, p. 81–86.

⁽¹¹⁾ OL L 55, 2011 2 28, p. 1–12.

5.1.4 numato konkretų planą, kaip pasiekti, kad visos ES institucijos (jų infrastruktūra, įdarbinimo procedūros, posėdžiai, tinklalapiai ir informacija) būtų prieinamos neįgaliesiems;

5.1.5 palankiai vertina Europos Komisijos Skaitmeninėje darbotvarkėje prisiimtą įsipareigojimą užtikrinti, kad iki 2015 m. viešojo sektoriaus interneto svetainės (ir interneto svetainės, kuriose piliečiams teikiamos pagrindinės paslaugos) būtų visiškai prieinamos;

5.1.6 palankiai vertina Europos Sąjungos elektroninių ryšių tinklų ir paslaugų bendrąją reguliavimo sistemą ir mano, kad elektroninių ryšių produktai ir paslaugos yra labai svarbios užtikrinant, kad naujos judrios kartos nuolat gautų informaciją ir galėtų bendrauti;

5.1.7 pripažįsta, kad prieiga prie informacinės visuomenės, informacinių ir ryšio technologijų (IRT), įskaitant prieigą prie turinio, yra svarbi kaip pagrindinė neįgaliųjų teisė;

5.1.8 pripažįsta Audiovizualinės žiniasklaidos paslaugų direktyvos⁽¹²⁾ pridėtinę vertę ir ragina užtikrinti jos vykdymą ir įgyvendinimą, pirmiausia neįgaliesiems skirtas priemones;

5.1.9 palankiai vertina Europos Komisijos pasiūlymą dėl Reglamento dėl Europos standartizacijos⁽¹³⁾ ir Komunikatą dėl strateginės Europos standartų vizijos⁽¹⁴⁾;

5.1.10 ragina sukurti visa apimančią Europos standartizacijos sistemą ir palankiai vertina Mandatą Nr. 473 kaip konstruktyvią priemonę prieinamumui skatinti.

2012 m. kovo 28 d., Briuselis

*Europos ekonomikos ir socialinių reikalų komiteto
pirmininkas
Staffan NILSSON*

⁽¹²⁾ OL L 95, 2010 4 15, p. 1–24.

⁽¹³⁾ COM(2011) 315 final.

⁽¹⁴⁾ COM(2011) 311 final.